

مجمع‌الشرایح و قوانین
دانشگاه تهران

معرفی

مدرسه دانشجویی قدر

مرکز تخصصی حفظ و تدبیر

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم صلّ على محمد و آل محمد و عجل فرجهم

مقدمه

آدمی هر چیزی را که با ارزش می یابد، آن را در خزینه ای می گذارد تا محفوظ بماند و بتواند در هنگام نیاز به آن رجوع کند؛ و قرآن به شهادت روایات بارزترین چیزهاست، پس باید آن را در قلب حفظ نمود...

آدمی هر کسی را که متخصص می یابد، در هنگام مواجهه با مسأله به وی رجوع می کند؛ و قرآن به شهادت آیاتش پاسخگوی همه مسائل انسان است؛ پس باید در هر مسأله به آن رجوع نماید و رجوع به قرآن مستلزم انس با آن و تدبر در آیات و سوره های آن است...

حفظ قرآن به معنای ثبت آن در جان آدمی است و تدبر به معنای توجه به غایتی است که کلمات، آیات و سوره های قرآن در مسیر هدایت ما دارند. بنابراین حفظ تدبری مبتنی بر انس با سوره ها و توجه به مفاهیم آنها بوده به گونه ای که ضمن توجه به غایت خداوند از نزول کلمات، آیات و سوره ها به دنبال ثبت الفاظ و حقایق قرآن در جان و قلب مخاطب می باشد. بدین ترتیب امکان مراجعه به کتاب خدا در موقعیت های مختلف زندگی و بهره مندی مضاعف از هدایت آن برای حافظ و جامعه حاصل می شود. بنابراین به نظر می رسد تحقق حفظ از طریق تدبر در آیات سوره می تواند مخاطب را به حقیقت تلاوت قرآن نزدیک که در روایت زیر از امام صادق علیه السلام تبیین شده است؛ نزدیک نماید:

«کسانی حق تلاوت قرآن را به جا می آورند که [آیات آن را شمرده شمرده می خوانند، و در معنای آن تدبر نموده، باحکامش عمل می کنند، و بوعده هایش امید می بندند، و از تهدیدهایش می هراسند، و از داستانهایش عبرت می گیرند، اوامرش را بکار بسته، نواهیش را اجتناب می کنند و بخدا سوگند، معنای حق تلاوت اینست، نه اینکه تنها آیاتش را حفظ کنند، و حروفش را درس بگیرند و سوره هایش را بخوانند و بند بند آن را بشناسند که مثلاً فلان سوره ده یکش چند آیه و پنج یکش چند است. و بسیار کسانی که حروف آن را کاملاً از منخرج اداء می کنند، ولی حدود آن را ضایع می گذارند، بلکه تلاوت به معنای تدبر در آیات آن، و عمل به احکام آنست.»

مدرسه دانشجویی قدر

مدرسه دانشجویی قدر یکی از مدارس زیر نظر مجمع مدارس دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران بوده که از سال ۱۳۹۳ به طور تخصصی به توسعه و ترویج حفظ و تثبیت قرآن کریم با رویکرد تدبری در فضای دانشگاهی و نخبگانی کشور به عنوان مأموریت اصلی خود می پردازد.

چشم انداز مدرسه دانشجویی حفظ عبارتست از فراگیر شدن حفظ قرآن با رویکرد تدبری به آن، یعنی مرتبه بالایی از انس که در اثر تدبر در سوره حاصل می شود؛ به گونه ای که:

- توسعه کمی آن جامعه حافظین را به رقم ده ملیون حافظ که مطالبه مقام معظم رهبری بوده؛ نزدیک سازد
- توسعه کیفی آن سبب ارتقای توان جامعه حافظین در امر تبلیغ، جریان سازی قرآنی و پاسخگویی به مسائل جامعه از طریق رجوع به قرآن گردد؛ به گونه ای که جامعه حافظین و حامین قرآن در کشور به جایگاه حقیقی آن در عصر رسول خدا نزدیک گردد.

تحقق چشم انداز فوق از یک سو مستلزم توسعه مفهومی و تنوع بخشی به روش های حفظ با رویکرد تدبری جهت امکان عمومیت بیشتر حفظ برای دانشجویان با توان ها و ذائقه های مختلف بوده و از سوی دیگر نیازمند فرهنگ سازی و برگزاری دوره های آموزشی در سطوح عمومی، نیمه تخصصی و تخصصی می باشد.

بنابراین به اقتضای ضرورت فوق، فعالیت های این مدرسه در محورهای پژوهشی، آموزشی و فرهنگی متمرکز می باشد. در ادامه نحوه ساماندهی فعالیت ها در هریک از محورهای فوق به صورت اجمالی آمده است:

۱- فعالیت های پژوهشی

هدف از این فعالیت ها تدارک نرم افزارهای مورد نیاز فعالیت های آموزشی و فرهنگی در سطوح زیر است:

- پژوهش های بنیادی: این پژوهش ها شامل مطالعات بنیادین در حوزه های حفظ و تدبر می باشد. خروجی این پژوهش ها تبیین و تعمیق حفظ تدبری است.
- پژوهش های ساختاری: در این پژوهش ها سوره های قرآن با توجه به روش های تدبر مطالعه شده و خروجی آن دست یابی به روش پیشنهادی برای تدبر در آن سوره می باشد.
- پژوهش های راهبردی: تمرکز این پژوهش ها در زمینه روش های حفظ، بازسازی و تثبیت با رویکرد تدبری بوده و به دنبال آنست که با توجه به اقتضائات مخاطب از یک سو و اقتضائات سوره از سوی دیگر؛ روش پیشنهادی برای حفظ تدبری سوره از یک سو، و دوره های حفظ تدبری در موقعیت های مختلف از سوی دیگر ارائه دهد.
- پژوهش های مهارتی: این پژوهش ها به دنبال ارائه نرم افزار هایی است که مخاطبین و علاقه مندان بتوانند با استفاده از آن به حفظ تدبری قرآن بپردازند. بنابراین طرح درس حفظ و یا تثبیت تدبری سوره ها و دسته سوره ها به صورت

محتوای آموزشی در محیط های واقعی، مجازی، یادگیری سیار و ... خروجی های این سطح از پژوهش ها را تشکیل می دهند.

۲- فعالیت های فرهنگی

هدف از این فعالیت ها ترویج ترویج حفظ تدبری در جامعه می باشد. در واقع این فعالیت ها حد واسط فعالیت های پژوهشی و آموزشی هستند. چراکه از یک سو مبتنی بر یافته های پژوهشی مدرسه بوده و از سوی دیگر بسترهای لازم را برای فعالیت های آموزشی فراهم می کند.

فعالیت های فرهنگی در دو محور زیر پیگیری می شود:

- **عرف تخصصی:** این فعالیت ها در بین فعالین قرآنی جامعه به ویژه جامعه حافظین صورت گرفته و بیشتر به صورت همایش های و کارگاههای تخصصی با محوریت تبیین چپستی، چرایی و چگونگی حفظ تدبری صورت می گیرد. در واقع این فعالیت ها سبب جذب مخاطبین تخصصی به دوره های آموزشی مدرسه دانشجویی قدر می گردد.

- **عرف عمومی:** جامعه مخاطب این فعالیت ها علاقه مندان به حفظ قرآن بوده و به صورت کارگاه های حفظ تدبری در سطح دانشگاه ها و خوابگاه های دانشجویی برگزار می گردد. در این کارگاه ها مخاطبین از طریق درگیر شدن با حفظ تدبری یک سوره به صورت غیر مستقیم و اجمالی با کلیت روش حفظ تدبری آشنا شده تا در صورت تمایل بتوانند در حفظ سایر سوره ها از آن استفاده نمایند. خروجی این کارگاه ها به عنوان مخاطبین عمومی می تواند وارد دوره های آموزشی مدرسه دانشجویی قدر گردند.

۳- فعالیت های آموزشی:

این فعالیت ها که حلقه نهایی تحقق چشم انداز مدرسه بوده و خود به عنوان خروجی فعالیت های پژوهشی و گام بعدی فعالیت های فرهنگی عمل می کنند. این فعالیت ها بسته به سبقه مخاطب در حوزه حفظ و تدبر در قالب سه طرح زیر ساماندهی شده اند:

الف- طرح ذاکرین

این طرح ویژه مخاطبینی است که سابقه چندانی در زمینه حفظ و تدبر نداشته و به عنوان مخاطب عمومی وارد مدرسه قدر می گردند. افق پیش روی این طرح حرکت همه جانبه در جهت توسعه کمی حفظ تدبری در جامعه بوده و شامل دوره اصلی و دوره های فرعی زیر می باشد:

۱-۲ **دوره اصلی:** این دوره در افق حفظ کل حرکت کرده و جهت اجرا در مراکز تخصصی قرآنی در سطح دانشگاهی طراحی شده و شامل دوره عمومی، نیمه تخصصی و تخصصی زیر است:

- **دوره عمومی:** در این دوره ضمن آموزش روش های تدبر در قرآن، حفظ تدبری سور مفصلات - از ناس تا سوره ق- ارائه می شود. مطابق سیره نبوی، آموزش این سوره ها به عنوان آموزش همگانی قرآن مطرح بوده است. این دوره در پنج ترم به ترتیب زیر برگزار می گردد:

ترم آموزشی	روش های تدبر	حفظ تدبری
ترم اول	مقدمات تدبر در قرآن	مقطع اول- سور ناس تا ضحی-
ترم دوم	روش های تفکر در قرآن	مقطع دوم - سور لیل تا نبأ-
ترم سوم	روش های تدبر کلمه ای	مقطع سوم - سور مرسلات تا ملک-
ترم چهارم	روش های تدبر سوره ای	مقطع چهارم - سور تحریم تا حدید-
ترم پنجم	روش های تدبر قرآن به قرآن	مقطع پنجم- سور واقعه تا ق-

گفتنی است در این دوره مخاطبین ۵ ساعت در هفته در کلاس حاضر شده و چنانچه افق ایشان از حضور در طرح، صرفاً اتمام دوره عمومی باشد؛ نیازمند اختصاص ۵ ساعت زمان در هفته به مطالعه و تمرین هستند. در صورتی که افق مخاطب حفظ کل باشد این رقم به تدریج به ۱۰ ساعت زمان در هفته می رسد.

گفتنی است افرادی که این دوره را به اتمام برسانند؛ در صورت توفیق در ارزیابی قادر به آموزش حفظ تدبری این سوره ها و روش های تدبر در فضاهای عمومی خواهند بود.

- **دوره نیمه تخصصی:** در این دوره مخاطب با استفاده از روش های تدبری که در دوره عمومی فراگرفته است؛ به حفظ تدبری سوره های قرآن می پردازد. بدین ترتیب که با استفاده از روش های مختلف تدبر به طور مکرر در سوره وقوف نموده و ضمن آنکه در هر وقوف، سوره را از منظری دیگر مشاهده کرده و فهمی مضاعف از سوره برای وی حاصل می شود؛ در اثر تکرار آیات، به حفظ سوره نیز نزدیک می شود. پیشرفت این دوره در طول شش نیمسال و به صورت زیر می باشد:

نیمسال	حزب	سور
نیمسال اول	حزب ششم	حجرات تا صافات
نیمسال دوم	حزب پنجم	یس تا شعرا
نیمسال سوم	حزب چهارم	فرقان تا اسراء
نیمسال چهارم	حزب سوم	نحل تا یونس
نیمسال پنجم	حزب دوم	توبه تا مائده
نیمسال ششم	حزب اول	نساء تا بقره

سیر حرکت قرآن پژوه در هریک از نیمسال های فوق به صورت زیر است:

سیر	حجم
حفظ	روزانه ۵ آیه
مرور نزدیک	روزانه ۵۰ آیه
مرور دور	روزانه یک دهم حجم محفوظات

گفتنی است افرادی که این دوره را در هریک از نیمسال ها با توفیق به اتمام رسانند؛ با توجه به حجم محفوظات و سطح تسلط، در امر آموزش حفظ تدبری و دوره عمومی روش های تدبر؛ می توانند خروجی داشته باشند.

- **دوره تخصصی:** این دوره که تتمه دوره حفظ تدبری ایست؛ به دنبال توسعه کیفی حفظ تدبری بوده به گونه ای خروجی های این دوره بتوانند مسائل جامعه را به ثقلین عرضه کرده و با رویکرد تدبری به این منابع به دنبال پاسخ آن ها باشند. لذا در این دوره ضمن تعمیق و توسعه روش های تدبر، از طریق توقف در سوره با استفاده از آنها، به بازسازی و تثبیت محفوظات پرداخته می شود. سیر پیشرفت آن به صورت زیر است:

دوره	روش تدبیر	روش کار
بازسازی تدبری (سال اول)	تدبیر مکی (نیمسال اول)	بازسازی سوره های مکی درون دسته سوره ها
	تدبیر مدنی (نیمسال دوم)	بازسازی سوره های مدنی درون دسته سوره ها
تثبیت تدبری (سال دوم)	تدبیر ادبی ۱ (ترم اول)	تثبیت سوره ها با توجه به حدود کلام و متعلقات آن
	تدبیر ادبی ۲ (ترم دوم)	تثبیت سوره ها با استفاده از توجه به فصل و وصل ها
	تدبیر روایی (ترم سوم)	تثبیت سوره ها با استفاده از حرکت رفت و برگشتی بین سوره و روایات

۲-۲ دوره های فرعی

این دوره ها به دنبال توسعه کمی رویکرد تدبری به حفظ در فضاها و فرصت های پیش رو در دانشگاه ها بوده و لذا محتوای آن بسته موقعیت یک سوره، زوج سوره و یا نهایتاً دسته سوره می باشد. روش کار این دوره ها مطالعه جمعی سوره از زوایای مختلف در کنار انس فردی مخاطب با سوره است. برخی از طرحواره های پیشنهادی برای موقعیت های موجود در دانشگاه به ترتیب زیر است:

- خوابگاه های دانشجویی: حفظ تدبری سور توصیه شده (مانند سور ملک، یس، واقعه، نبأ، لقمان): در این طرحواره در طول یک ترم انس با یک سوره در فضای خوابگاه ترویج شده و سعی بر مواجهاندن مخاطب با سوره در موقعیت های مختلف می باشد. جلسات هفتگی، حلقه اتصال فعالیت های فرهنگی جنبی در خوابگاه با محوریت آن سوره است.

- **اعتکاف رجبیه:** یکی از سوری که در اعمال ام داوود توصیه به قرائت آنها شده؛ در دو روز ابتدایی این اعتکاف به صورت حفظ تدبری کار شود.
- **اعتکاف رمضانیه:** در این فرصت ده روزه حفظ تدبری سور عنکبوت، روم و دخان که در ليله قدر توصیه شده، قابل اجرا بوده به گونه ای که این فعالیت محور فعالیت های قرآنی آن اعتکاف قرار گیرد.
- **اردوهای دانشجویی:** برای این اردوها بسته به زمان آن، نیاز جمع و مناسبت های پیش رو؛ سوره ای انتخاب شود و در گعده های برگزارشده، به صورت حفظ تدبری در آن سوره وقوف صورت گیرد.
- **فضاهای کارمندی:** برخی سوره های حزب مفصلات که رذائل اجتماعی از موضوعات محوری آنها بوده؛ برای این فضاها ارتباط مستقیم یا غیر مستقیم و کوتاه مدت با کارمندان از طریق طراحی نرم افزارهای مناسب برای این فضاها مدنظر است.
- **دوره ها و اعتکاف های ویژه اساتید:** انتخاب سوره ای برای حفظ تدبری با تأکید بر چگونگی پاسخدهی سوره ها به مسائل؛ راهبرد این دوره های می باشد که بسته به نوع دوره، مخاطب آن و مناسبت های موجود سوره و نحوه آن تعیین می شود.

۲- طرح متوسمین

اهتمام این طرح توسعه کیفی حفظ با استفاده از رویکرد تدبری به آن است. بنابراین مخاطبین این طرح حافظین بوده و هدف از جذب ایشان آن است که با استفاده از روش های تدبر، بتوانند برنامه بازسازی و تثبیت حفظ خود را غنا بخشیده و به عنوان خروجی طرح بتوانند به ترویج حفظ تدبری در سطوح مختلف پردازند. در واقع بنای این طرح بر آنست که حافظین به واسطه تکرار بالای آیات و انس زیاد با سوره ها، به فضای تدبر نزدیک تر از سایر اقشار جامعه هستند. این موضوع را می توان در فرمایشات مقام معظم رهبری نیز پیگیری نمود:

« بحمدالله امروز جامعه ای ما با قرآن مأنوس شده اند. البته ما به این قانع نیستیم؛ ما معتقدیم همه ی آحاد جامعه باید با قرآن ارتباط برقرار کنند، بتوانند قرآن را بخوانند، بتوانند قرآن را بفهمند، بتوانند در قرآن تدبر کنند. آنچه که ما را به حقایق نورانی می رساند، تدبر در قرآن است؛ و این حفظ قرآن که بحمدالله امروز در بین شما جوانها، در بین جوانهای کشور، در سرتاسر کشور رواج پیدا

کرده است، یک مقدمه‌ی خوبی است برای تدبیر. یعنی حفظ و تکرار و انس با آیات کریمه‌ی قرآن و پی‌درپی آیات الهی را مورد توجه قرار دادن، موجب میشود که انسان بتواند در قرآن تدبیر کند.»^۱

بنابراین جلسات این طرح شامل قرآن پیمایی جمعی و روش‌های تدبیر بوده به طوری که در جلسات قرآن پیمایی ضمن ارائه نگاه تدبیری به سوره، برنامه‌بازسازی و تثبیت حفاظ‌پیگیری شده و در جلسات روش‌های تدبیر، این روش‌ها به ایشان ارائه می‌شود تا ضمن مهارت‌یابی در این روش‌ها بتوانند ضمن بازسازی و تثبیت محفوظات خود، سوره‌ها را از زوایای تدبیری نیز رؤیت نمایند.

قرآن پیمایی	روش تدبیر	ترم / نیمسال	دوره
حزب هفتم - مفصلات -	مقدمات تدبیر در قرآن	ترم اول	بازسازی تدبیری (۷ ترم سه ماهه)
حزب ششم	روش‌های تفکر در قرآن	ترم دوم	
حزب پنجم	روش‌های تدبیر کلمه‌ای	ترم سوم	
حزب چهارم	روش‌های تدبیر سوره‌ای	ترم چهارم	
حزب سوم	روش‌های تدبیر قرآن به قرآن	ترم پنجم	
حزب دوم	تثبیت روش‌های عمومی تدبیر در قرآن	ترم ششم	
حزب اول		ترم هفتم	
تثبیت سور مکی	تدبیر مکی	نیمسال اول	
تثبیت سور مدنی	تدبیر مدنی	نیمسال دوم	
تثبیت کل با توجه به کلام‌های سوره و فصل و وصل آنها	تدبیر ادبی ۱	نیمسال سوم	
	تدبیر ادبی ۲		

^۱ ۱۳۹۲/۴/۱۹

تثبیت با رویکرد پژوهشی	تدبر روایی	نیمسال چهارم	
------------------------	------------	--------------	--

۳- طرح موقنین

طرح موقنین به دنبال ترویج حفظ تدبری در میان دانشجویانی است که دوره عمومی روش های تدبر در قرآن را پشت سر گذاشته اند و به واسطه حضور در این دوره، ضمن تثبیت روش های تدبر و مهارتی شدن آن ها، تسلط ایشان بر متن قرآن بیشتر می شود. این افراد به دلیل مطالعات کیفی قبلی در قرآن، علاوه بر ترویج حفظ تدبری، مستعداً همکاری در زمینه های پژوهشی در این حوزه نیز هستند.

دوره های آموزشی پیش بینی شده برای این افراد که مشابه دوره های نیمه تخصصی و تخصصی طرح ذاکرین است، به صورت زیر است:

- **دوره نیمه تخصصی:** در این دوره فرد در بازه سه تا چهار ساله به حفظ تدبری سوره های قرآن و تثبیت روش های تدبر می پردازد. سیر آموزشی پیش بینی شده برای مخاطب به صورت زیر است:

نیمسال	حزب	سور
نیمسال اول	حزب هفتم	از ناس تا قاف
نیمسال دوم	حزب ششم	حجرات تا صافات
نیمسال سوم	حزب پنجم	یس تا شعرا
نیمسال چهارم	حزب چهارم	فرقان تا اسراء
نیمسال پنجم	حزب سوم	نحل تا یونس
نیمسال ششم	حزب دوم	توبه تا مائده
نیمسال هفتم	حزب اول	نساء تا بقره

- **دوره تخصصی:** در این دوره ضمن تعمیق و توسعه روش های تدبیر، از طریق توقف در سوره با استفاده از آنها، به بازسازی و تثبیت محفوظات پرداخته می شود. سیر آموزشی این دوره به صورت زیر است:

عنوان دوره	روش تدبیر	روش کار
بازسازی تدبری (سال اول)	تدبیر مکی (نیمسال اول)	بازسازی سوره های مکی درون دسته سوره ها
	تدبیر مدنی (نیمسال دوم)	بازسازی سوره های مدنی درون دسته سوره ها
تثبیت تدبری (سال دوم)	تدبیر ادبی ۱ (ترم اول)	تثبیت سوره ها با توجه به حدود کلام و متعلقات آن
	تدبیر ادبی ۲ (ترم دوم)	تثبیت سوره ها با استفاده از توجه به فصل و وصل ها
	تدبیر روایی (ترم سوم)	تثبیت سوره ها با استفاده از حرکت رفت و برگشتی بین سوره و روایات

❖ برنامه هفتگی جاری مدرسه دانشجویی

عصر	بعد از ظهر		صبح		ساعت / روز
	۱۸ الی ۲۰	۱۶ الی ۱۸	۱۰ الی ۱۳	۸ الی ۱۰	
-----	طرح متوسمین (ترم اول)		-----	-----	شنبه
	طرح ذاکرین (ترم دوم)				
-----	حفظ دسته سوره "الم"		حفظ دسته سور "یا ایها الذین امنوا"		یک شنبه
-----	طرح متوسمین (ترم دوم)		طرح ذاکرین (ترم دوم)		دوشنبه
-----	طرح متوسمین (ترم ششم)	ختم مفهومی	جلسات کادر	-----	سه شنبه
	حفظ برادران (سوره بقره)				
-----	حفظ دسته سوره "یا ایها الذین امنوا"		-----	-----	چهارشنبه
-----	-----		-----	-----	پنج شنبه